

Täysistunto

Tiistai 8.6.2021 klo 13.59—16.01

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kustannustuen neljänteen vaiheeseen isojen yritysten sulkemiskorvausten ja kustannustuen osalta ei esitetä merkittäviä muutoksia suhteessa kustannustuen kolmanteen vaiheeseen. Uuden haun tukikausi olisi maaliskuu—toukokuu 2021. Vertailukautena olisi vuoden 19 ajanjakso riippuen siitä, miten yritykset ovat tehneet alv-ilmoituksensa. Uudet yritykset, jotka on perustettu 1.1.2019 tai sen jälkeen, voivat saada tukea toimialan mediaaniliikevaihdon laskun perusteella. Kustannustuen neljännessä vaiheessa säilytettäisiin toimialarajaus ja harkinnanvaraisuus. Tuen yläraja olisi miljoona euroa. Liikevaihdon laskuprosentti pysyy ennallaan. Muutoksia ei esitetä, niillä olisi mahdollisesti merkittävää kustannusvaikutusta. Hyväksyttäviä kustannuksia koskeva sääntely pidetään ennallaan. Pieniä yrityksiä koskee muutos, jossa alle 2 000 euron jäävät tuet nostetaan 2 000 euroon.

Lakiin lisättiin pienten yritysten sulkemiskorvauksia koskeva pykälä kustannustuen kolmatta vaihetta koskeneella lainmuutoksella, joka tuli voimaan 12.4. Uusi keskisuurten ja suurten yritysten tuki perustuu uuteen tukiohjelmaan, joka on ilmoitettu komissiolle 25.5. tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12-jakson nojalla. Komission hyväksyttävä päätös on saatava ennen lain voimaantuloa. Laki esitetäänkin tulemaan voimaan myöhemmin säädettävällä valtioneuvoston asetuksella. Keskisuurelle tai suurelle yritykselle/konsernille, jonka toimitilat on tartuntatautilain 3 a §:n nojalla pidetty suljettuna 9.3.–18.4., voi valtiokonttori hakemuksesta maksaa sulkemisajalta korvauksen, joka kattaa 70 prosenttia sulkemisajan tappiosta. Tappion määrä voi olla enintään sulkemiskauden palkka- ja muiden kulujen yhteissummaa vastaava määrä. Tuen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia sulkemiskaudella verrattuna vastaavaan aikaan 2019. Tappiota ja liikevaihdon laskua tarkastellaan konsernitasolla. Tuen enimmäismäärä on 1,8 miljoonaa euroa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission tule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

van päätöksen mukainen tukien yritys-/konsernikohtainen enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Lisäksi tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuvat vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtion tuet.

Lakiin tulee uutena tukimuotona kiinteiden kustannusten tuki, joka vastaa pitkälti kustannustuen perusteita. Tuki perustuu uuteen tukiohjelmaan, joka on ilmoitettu komissiolle 25.5. tilapäisten valtiontukipuitteitten 3.12-jakson nojalla. Komission hyväksyvä päätös on saatava ennen lain voimaantuloa. Määritelmät ovat tässä samat eli 1,8 miljoonaa euroa, ja korvaus on enintään 70 prosenttia tukikauden tappiosta. Tappion määrä voi olla enintään tukikauden palkka- ja muiden kulujen yhteissummaa vastaava määrä. Tuki-intensiteetti riippuu kustannustukea vastaavan laskukaavan mukaisesti liikevaihdon laskun määrästä. Tästä vähennetään 30 prosentin omavastuu. Tuen edellytyksenä on, että yrityksen/konsernin liikevaihto on laskenut vähintään 30 prosenttia vastaavaan aikaan vuonna 2019 verrattuna. Tappioita ja liikevaihdon laskua tarkastellaan tässäkin konsernitasolla, ja tuen enimmäismäärä on miljoona euroa. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon, ettei Euroopan komission tulevan päätöksen mukainen tukien enimmäismäärä 10 miljoonaa euroa ylity. Lisäksi tuesta vähennetään tukikaudelle kohdistuneet vakuutuskorvaukset sekä muut samoihin kustannuksiin kohdistuvat valtion tuet.

Arvoisa puhemies! Kustannustuen jatkamisella ja osittaisella uudistamisella vastataan ensinnäkin siihen tuen tarpeeseen, jonka pitkittynyt pandemiatilanne ja erilaiset viranomaisten ja lain asettamat rajoitukset aiheuttavat. Toiseksi lakia täydennetään määräyksillä keskisuurten ja suurten yritysten sulkemiskorvauksesta, joka päätettiin tehdä samalla, kun säädös pienten yritysten sulkemiskorvauksesta otettiin kustannustukilakiin sen kolmannen kierroksen säätämisen yhteydessä. Tiedossa oli jo tuolloin, että keskisuurten ja suurten yritysten tuki edellyttää neuvotteluja komission kanssa, jolloin oli järkevää erottaa lainsäädännöllisesti helpompi pienten yritysten korvaus pikaisesti suoraan lakiin.

Kustannustukilakia on myös täydennetty tapahtumatakuuta koskevalla lisäyksellä. Jatkossa laki koostuu siis kustannustuesta, erikokoisten yritysten sulkemiskorvauksesta, tapahtumatakuusta ja uudesta kiinteitten kustannusten korvauksesta.

Laki on voimassa vuoden loppuun, kuten EU:n valtiontukisääntelyä koskevat poikkeuksetkin. Jatkon osalta tilanne pitää arvioida elinkeinoelämän ja pandemiaa koskevien rajoitusten kehittymisen mukaisesti. Talouden puolella on kuitenkin saatu eräitä jossakin määrin rohkaisevia arvioita: niin työttömien työnhakijoiden kuin konkurssien määrät ovat laskeneet viime vuodesta. Lisäksi esimerkiksi kotimaanmatkailun saralla povataan verrattaen vilkasta matkailukesää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! Meillä on käsittelyssä niin sanottu kustannustuki nelonen, ja kiitos ministeri Lintilälle asian hyvästä esittelystä. Tässä on siis mukana yritysten kustannustuki mutta myös keskisuurten ja suurten yritysten sulkemiskorvaus sekä kiinteiden kattamattomien kustannusten korvaus, ja tällä tuella pystytään vastaamaan tähän niiden kohdalla, joilla tuo 1,8 miljoonan aiempi tuki on tullut täyteen. Tukea voi hakea siis jatkossa, tämän lain tultua voimaan, maaliskuusta—toukokuulta, ja mukana ovat kaikki toimialat, myös toiminimiyritykset. Kiitos siitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

Tässä esityksessä kerrotaan suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvauksista, ja nyt ainakin alalla on herättänyt kysymyksiä se, miten tämä kyseinen suurten ja keskisuurten yritysten sulkemiskorvaus kohtelee esimerkiksi elokuvateattereita, jotka periaatteessa ovat saaneet olla auki — 500 hengen katsomoon on voinut ottaa 6 ihmistä — mutta tosiasiassihan heidän liiketoimintansa on estetty näillä tiukoilla rajoituksilla. Kysyisin ministeriltä, koskeeko tämä vain niitä, jotka on täydellisesti vaadittu suljetuiksi, vai voidaan tätä ulottaa myös näille elokuvateattereille. Meillä tällä hetkellä nämä aiemmat tuet ovat menneet niin, että jopa 80 prosenttia elokuvateattereista on jäänyt lähes kaikkien tukien ulkopuolelle ja ne eivät ole kohdentuneet sinne, eli esimerkiksi elokuvateattereilla rajoitukset ovat olleet niin tiukkoja, että käytännössä ne ovat olleet siis suljettuina.

Tämä iso mielenosoitus, joka oli eduskunnan edessä viime viikolla, kulttuurialan jo riittävän mielenosoitus, oli pysähdyttävä näky. Vähän tuntui kyllä oudolta, kun kuunteli esimerkiksi vihreiden ja vasemmistoliiton kansanedustajien puheita siellä ja sitä, kuinka kovasti he haluaisivat auttaa kulttuurialaa ja tapahtuma-alaa. Jos matkassa olisi ollut tuollainen usein naisten käsilaukusta löytyvä käsipeili, niin se olisi ollut hyvä viedä näille puhujille näiden puheiden jälkeen. Sieltä olisi löytynyt kyllä vastaus näihin ylikireisiin rajoituksiin.

Tapahtuma-alahan on tänään itse asiassa julkistanut oman lausuntonsa kyseiseen lakiin tästä koronatuesta. He ottavat esille tämän sulkemiskorvauksen 5 c §:n, jossa siis osoitetaan sulkemiskorvausta, mutta vain toimitilasulun kautta. He kysyvätkin, miksi täyssulussa ollutta tapahtumaelinkeinoa ei ole otettu tähän kokonaisuuteen mukaan eli miksi se koskee vain sitä, missä on tapahtunut toimitilasulku, eikä sitä, missä on tapahtunut kokonaan tapahtumaelinkeinon täyssulku. He ottavat esille myös palkkakulut ja soveltamisalan ja ovat tehneet niihin mielestäni hyviä, perusteltuja muutosesityksiä.

Tapahtuma-alahan on erittäin tukalassa tilanteessa. He osoittivat tällä omalla mielenosoituksellaan, että koronaturvallisista tapahtumista voidaan järjestää. He ovat tehneet Check!-merkin turvallisten tapahtumien tunnukseksi. Toivon, että tapahtuma-alaa päästäisiin avaamaan.

Toisena ovat ravintolat, jotka ovat nyt joutuneet jonkinlaisen poliittisen pelin vangeiksi. Niiden rajoitukset ovat niin tiukkoja tällä hetkellä, että tämä hallitus tulee tarvitsemaan vielä tukipaketti vitosen, tukipaketti kutosen ja ties kuinka monta pakettia, jos näitä rajoituksia ette, arvon hallituspuolueet, pysty purkamaan. Olen itse vaatinutkin, että oikeuskanslerin pitäisi puuttua tähän tilanteeseen. Tällä hetkellä eivät enää täyty ne vaateet, joita perustuslakivaliokunta on asettanut näiden ravintolarajoitusten voimassa pitämiseksi, ja pidän välttämättömänä, että oikeuskansleri ryhtyy toimenpiteisiin ja arvioi uudelleen, onko enää lain vaatimaa edellytystä näille ylikireille rajoituksille.

No vielä, puhemies, otan esille lopuksi nämä muut erikoisuudet, joita näiden rajoitusten ympärillä tulee, sillä ne liittyvät aivan suoraan näihin tukikokonaisuuksiin. Tuntuu järjetömältä, että esimerkiksi Helsingin Hietalahden kirpputori katsotaan tapahtumaksi, mutta samaan aikaan pihakirppis puistossa on sallittu, esimerkiksi Dallapénpuistossa. Näissä teidän rajoituspäätöksissänne ei ole logiikkaa tällä hetkellä, ja ne aiheuttavat kohtuutonta haittaa elinkeinonharjoittajille. Ne vaativat ja edellyttävät jatkossa yhä uusia tukipaketteja, joista olisi mahdollista päästä ulos sillä, että näitä ylikireitä rajoituksia lähdetäisiin purkamaan.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, vielä nämä matkailurajoitukset: Nyt näyttää siltä, että ministeri Krista Kiurun johdolla Suomessa otetaan muuta Eurooppaa tiukemmat rajoituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

set käyttöön. Tämä meidän ravintola- ja matkailuala ei tule selviämään tästä tulevasta kesästä, kun ei se tahtonut selvitä viime kesästäkään eikä varsinkaan viime talvesta pelkääntään suomalaisten turistien ja suomalaisten matkailijoiden turvin. Sen takia vetoan teihin, arvон hallituspuolueiden edustajat, että ottakaa käyttöön samat pelisäännöt, mitkä ovat muissa EU-maissa, ja avatkaa koronaturvallisesti meidän matkailua. Se tarkoittaa yhtä testiä, se tarkoittaa koronapassia tai koronatodistusta ja sitä, että me saisimme tänne jatkossa myös koronaturvallisesti ihmisiä tulemaan.

Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että tässä kuitenkin nyt huomioidaan myös näitä suurempia koronasta kärsineitä ja isompiakin toimijoita. Toivoisin, että ministeri Lintilä voisi keskustelun lopuksi vastata näihin kysymyksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

14.14 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Olen ollut talousvaliokunnassa käsittelemässä kaikkia näitä kustannustukia, mukaan lukien sulkemistuki, ja tänään olemme kuulleet asiantuntijoita tähän kustannustuki neloseen liittyen. Koko ajan minua itseäni on hiukan häirinnyt tutkijoiden negatiivinen suhtautuminen tähän tukiasiaan ylipäätään. He puhuvat luovasta tuhosta, joka on ikään kuin normaali asia, joka yritysten tuleekin kohdata ja joka uudistaa yrityskenttää ja -toimintaa. Mutta nythän me olemme pandemiatilanteessa, ja tämäntyypiseen retoriikkaan ei mielestäni kannataisi turvautua, varsinkaan niiden henkilöiden, jotka puhuvat näistä tuista julkisuudessa ja ovat tuen perusteita määrittelemässä.

Pitää kuitenkin muistaa, että jos Suomea verrataan muihin EU-maihin, niin me olemme aika vähän loppujen lopuksi yrityksiä tukeneet. Joidenkin tilastojen perusteella olemme kolmanneksi vähiten koko EU-alueella tukeneet yrityksiä. Täytyy myöskin muistaa se, että nyt kun sitten kuitenkin on jo laitettu aika paljon rahaa yritysten tukemiseen Suomen tasolla, niin kyllähän ne ykkönen, kakkonen ja kolmonen näissä kustannustuissa menevät hukkaan, jos ei sitten kustannustuki nelosesta enää herukaan niille yrityksille tukia. Eli ikään kuin olemme turhaan pitäneet yllä joitakin yrityksiä, jos ei nyt sitten tämän jälkeen enää tuetakaan. Me olemme toivon mukaan aika loppusuoralla tässä pandemiassa, ja nyt olisi tietenkin järkevää pitää yllä niitä terveitä yrityksiä, joilla on mahdollisuus työllistää myöskin pandemian jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ne parannusehdotukset, mitä asiantuntijoilta ja alan toimijoilta on tullut, ovat muun muassa sitä, että omavastuuosuus olisi laskettava 30 prosentista 20 prosenttiin, ja oletan, että ministeri on tämän useaan kertaan jo kuullutkin. Kuitenkin esimerkiksi ravintola-alalla elintarvikkeiden pilaantuminen on ongelma, koska jos sitten hyödykkeitä on jo hankittu ja tuleekin sulkeminen, niin totta kai nämä kaikki ainesosat pilaantuvat. Niistä pitäisi saada asianmukainen korvaus, mutta tämän mukaan niin ei olisi.

Sitten kolmas asia, joka huolestuttaa, on se, että tapahtuma-ala kokee, että he ovat taas jäämässä muita huonompaan asemaan, muun muassa sen suhteen, että tässä katsotaan, että tämä tapahtumatakuu vähentää kustannustukea. Nehän tavallaan kohdistuvat hiukan eri asioihin, niin että tätä laskentakaavaa voisi ehkä vielä katsoa erikseen.

Sitten vielä sellainen asia, että kun katsotaan erikokoisia yrityksiä, niin nythän tässä korvataan 70 prosenttia näistä kuluista, eli tukikauden muut kulut plus tukikauden palkkakulut, mutta pienten yritysten kohdalla se olisi järkevää mahdollisesti laittaa hiukan ylemmäksi, 85 prosenttia, aivan kuten oli esimerkiksi juuri siinä takuutuessa, minkä äsken mainitsin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

Sitten vielä sellainen, [Puhemies koputtaa] että meillä on myöskin yrityksiä, jotka ovat aloittaneet toimintansa vuonna 2019, ja niille nämä kriteerit soveltuvat aika huonosti. [Puhemies koputtaa] Voisi olla hyvä tarkastella vielä näiden uusien yritysten kriteerejä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

14.18 Ari Koponen ps: Puhemies! Koronarajoitukset hankaloittavat yhä yritysten toimintaa, joten käsittelyssä oleva esitys tarjoaa niille jo neljännen kerran määräaikaista tukea. Kustannusarviot valtiontaloudelle tällaisista esityksistä ovat haastavia tehdä, mutta tällä kertaa iso osa arvioituista kustannuksista, jopa 169 miljoonaa euroa, voitaisiin kattaa uudelleenbudjetoimalla viime vuoden talousarviota, mikä on hyvä asia.

Vaikka esitykseen on kerta kerralta saatu lisää oikeudenmukaisia ja oikeasuhtaisia parannuksia, jän yhä tässäkin esityksessä toivomaan liikevaihdon putoamisrajan alentamisesta 20 prosenttiin. Lisäksi kustannustuki on nimenomaan suunniteltu niille Suomessa toimiville yrityksille, joille koronapandemia on aiheuttanut liiketoiminnan häiriöitä. Siitä huolimatta tästä tuesta jopa kolmasosan, noin 30 prosenttia, arvioidaan kohdistuvan yrityksiin, joiden liikevaihto on laskenut muiden syiden kuin koronapandemian seurauksena. Yhdyntäkin tässä Etlan epäilevään lausuntoon ja kyseenalaistan, miksi kustannustukea tulisi myöntää jo ennen koronaa vaikeuksissa olleille yrityksille, ja kuten edustaja Heinonen tässä aikaisemmin totesi, niin kyllähän logiikka puuttuu näistä rajoituksista. Jalkapallo on hyvä esimerkki: esimerkiksi HJK saa ottaa Bolt Arenalle, noin 12 000 ihmisen areenalle, kuusi henkeä ja vieressä Linnanmäki noin 3 000 henkeä. Ministeri Lintilä vankkana jalkapallon ystävänä varmasti ymmärtää tämän ison huolen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

14.20 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Olemme yli vuoden ajan menneet ihmisten terveys edellä, kuten kuuluukin. Tämä periaate on totta kai saanut laajan hyväksynnän. Koronan yhteydessä yrittäjien mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen ovat olleet vähintään haasteelliset. Toimitiloja on määrätty suljettavaksi tai kylkeen on tuotu mausteita, jotka ovat hankaloittaneet yritysten keskeisintä olemusta, siis tehdä voittoa ja tuoda työtä.

Korona ei ole ollut oikeudenmukainen virus. Se ei ole kohdellut kaikkia yrityksiä tasaisesti, vaan sen iskut ovat osuneet valikoivasti muun muassa tapahtuma-, ravintola- ja matkailualalle, eli alasta riippuen yritykset ovat joko kontanneet tai tehneet kohtuullisen normaalia tulosta. Erilaisia kustannustukia on paukutettu vuoden aikaan useaan otteeseen. Joka kerta edellisistä on opittu ja kehitys on kehittynyt. On tietysti selvää, että täydellisiksi näitä on vaikea saada, eikä todellisia menetyksiä kokonaisuudessaan kustannustuilla korvata.

Puhemies! On aivan selvää, että yrittäjät ovat oikeutettuja korvaukseen. Esityksessä kustannustuen neljäs hakukierros on elo—syyskuussa. Tukikauden ajanjakso on maaliskuuta—toukokuu, ja vertailu tehdään vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2019. Kaikki yritykset voivat siis hakea kustannustukea. Esityksessä tarkennetaan tuen myöntämisen kriteerejä sekä tuettavaksi hyväksyttäviä kuluja. Tavoitteena on entistä paremmin kohdentaa tukea pienille yrityksille mukaan lukien yksinyrittäjät. Tämä on hyvin arvokas lähtökohta.

Puhemies! Hallituksen esityksessä kustannustukilakiin myös ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jonka nojalla keskisuurille ja suurille yrityksille maksettaisiin kohtuullinen korvaus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

siis siinä tapauksessa, että viranomaisen mahtikäsky tai laki on kajauttanut toimitilat kiinni, eli niin sanottu sulkemiskorvaus. Tämä on hyvä asia, koska jokainen ymmärtää sen, että mitä suurempi yritys, sitä kertautuvampia ovat myöskin tappiot.

Puhemies! Me päätimme mennä ihmisten terveys edellä mutta yrityksiä kannatellen. Sitä tämä kustannustuki nelonenkin on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

14.23 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että koronapandemian aiheuttamat taloudelliset vahingot, käytännössä kulut, korvataan pandemiasta kärsineille yrityksille mahdollisimman kattavasti. Aikaisemmasta kustannustukilainsäädännöstä poiketen myös keskisuurille ja suurille yrityksille maksetaan korvausta siitä, että ne ovat joutuneet sulkemaan toimitilojaan lain tai viranomaisen määräyksen johdosta. Tämä on tietysti oikeudenmukaista ja tarpeellista.

Esitykseen sisältyy kaksi kokonaisuutta. Ensinnäkin kyseessä on toimialasta riippumaton kustannustuen neljäs hakukierros, joka on käynnissä koko elo- ja syyskuun 2021. Toinen kokonaisuus on sulkemiskorvaus suurille ja keskisuurille yrityksille laista tai viranomaismääräyksestä johtuvan sulkemisen vuoksi ajanjaksolla 9.3.—18.4. tänä vuonna. Tässä täydennetään aikaisemmin tehtyä päätöstä pienten eli alle 50 ihmistä työllistävien yritysten korvauksista. Suurimpien yritysten osalta päätöstä ei tuolloin voitu tehdä, koska lupa EU:n komissiolta puuttui. Käytännössä on kysymys ravintoloista ja liikuntatiloista.

Nyt on olennaista, että toimitaan mahdollisimman reilusti ja oikeudenmukaisesti ja tuetaan pandemiasta kärsivää yritystoimintaa, jotta työpaikat saadaan turvatuiksi ja konkurssit mahdollisimman kattavasti vältetyiksi. Tämä nopeuttaa palautumista koronan kielteisistä talousvaikutuksista. On hyvä muistaa, että mitä paremmin itse tautia torjutaan ja mitä paremmin taloudelliset menetykset kompensoidaan, sitä nopeammat ja paremmat mahdollisuudet meillä on toipua ja saada talous käännettyksi takaisin kasvu-uralle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

14.25 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä lievennetään koronan aiheuttamia haittoja yrityksille. Esitys liittyy vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioon ja on jatkoa jo aiemmin tehdyille päätöksille yritysten tukemiseksi kriisin keskellä. Esityksen myötä yritysten määräaikaisen kustannustuen myöntämistä voitaisiin jatkaa. Samalla tarkennettaisiin esimerkiksi kustannustuen kohdentamisen kriteerejä ja tuettavaksi hyväksytyjä kuluja sekä liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Lisäksi keskisuurille ja suurille yrityksille maksetaan korvausta siitä, että ne ovat joutuneet sulkemaan toimitilojaan lain tai viranomaisen määräyksen johdosta.

Arvoisa puhemies! Yritykset ovat joutuneet kantamaan kohtuuttoman suuren taakan koronarajoitusten seurauksista, niin välttämättömiä kuin ne ovatkin olleet ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi. Vaikka näkymät ovat tautitilanteen ja sitä kautta yritysten ahdingon suhteen paranemaan päin, on Suomessa edelleen merkittävä määrä yrityksiä todella vaikeassa asemassa. Tämä kriisi ei pääty siihen, että saamme hiljalleen avattua yhteiskunnan eri toimintoja, vaan kriisin jäljet vievät pitkälle tulevaisuuteen. Yhteiskunnalle, yritykset mukaan lukien, on annettava aikaa toipua. Tarvitsemme kestävänsillan ulos koronakriisistä, ja yritysten kustannustuki on yksi tämän sillan rakennuspalloista. On totta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

että pelkkä raha ei riitä yritysten elpymiseen. Yrittäjien talousavun kysyntä on kasvanut jopa 350 prosenttia, ja viesti on selvä: apua, tukea ja neuvontaa kaivataan. Suomen Yrittäjien sanomaan ”Yrittäjä, älä jää vaikeuksiesi kanssa yksin” on helppo yhtyä.

Arvoisa puhemies! Ei mitään niin pahaa ja huonoa, etteikö jotain hyvääkin. Näyttäisi siltä, että edellisistä kriiseistä on otettu opiksi ja yrittäjien turvaverkot ovat tällä kertaa toimineet aiempaa paremmin. Tästä kielii myös se, että laajamittaiselta konkurssiaallolta on vältytty. Tämä oli myös hallituksen lupaus koronan rantauduttua Suomeen. Kuten tiedämme, yrittäjän hyvinvointi heijastuu suoraan yrityksen ja mahdollisten työntekijöiden hyvinvointiin, siksi mielenterveyspalveluiden saatavuus on myös yritysten osalta työllisyyspolitiikan kovaa ydintä. Viimeistään koronakriisi on osoittanut, kuinka tärkeää on, ettei kukaan tipu tyhjän päälle, ettei yhteiskunnan turvaverkossa ole ihmisten mentäviä aukkoja — ei edes silloin, kun eteen tulee haasteita, joihin edes viisaimmatkaan eivät pysty varautumaan. Kriisin keskeltä on otettu askelia perusturvan suuntaan. Perusturva kuuluu myös yrittäjille, ja toivonkin, että myös tästä kriisistä otetaan opit talteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.27 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen osalta asian-
tuntijakuulemiset alkoivat tosiaan tänään talousvaliokunnassa. Jälleen kerran ollaan tässä aihepiirissä, kustannustuessa. Tälle uudelle tukikierrokselle on perusteet, mutta tämän hallituksen esityksen ongelma on, että sitä ei ole kehitetty kolmannen ja neljännen hakukierroksen välillä. Tuonhan ministerikin tuossa äsken vähintäänkin osittain totesi. Kehitystyötä olisi kuitenkin tarvittu, kun kuuntelee eri alojen toimijoita.

Kun näitä kustannustukia tehdään, on samalla pyrittävä huomioimaan myös talouden uudistumisen dynamiikkaa, se on selvä, ja vältettävä tukien negatiivisia vaikutuksia vaikkapa vuokramarkkinoilla. Tukijärjestelmä voi aiheuttaa siellä ongelmia kilpailunäkökulmasta. On tietenkin tärkeää antaa signaalia, että tuki on tarkoitettu vain rajoitetulle ajalle. Siitähän me tässä koko ajan puhumme myös. Mutta jo nyt on nähtävissä aloja, joille nämä vaikutukset ovat ja tulevat olemaan pitkäkestoisempia ja syvempiä kuin nämä määräajat, joita tässä esitetään.

Tapahtumateollisuuden tilanne on erittäin vakava, ja kustannustuki tämän muotoisena toimii edelleen alalla huonosti. Alallahan on käynnissä äkkipysähdys. Mutta myös asian-
tuntijoiden mukaan keskisuurten ja suurempienkin yritysten osalta tämä sulkemiskorvaus vaikuttaa epäoikeudenmukaiselta, ja siitä lähtökohdasta pitää tietysti huomioida, että kyllä se isompikin yritys menee nurin tässä tilanteessa. Ja varsinkin semmoisilta yrityksiltä, joissa on vähän yli 50 työntekijää, on tullut palautetta, että kuinka tässä käy.

Oma lukunsa, arvoisa puhemies, on tietysti se, kun tarkastellaan edelleen näitä ravintolarajoituksia: Pääkaupunkiseudulla aurinko paistaa ja tartunnat ovat laskeneet, ja siitä huolimatta edelleen ovat voimassa varsin kovat rajoitukset. Jotenkin tuntuisi siltä, että tämä talouden pyörien käynnistäminen uudestaan olisi sitä parasta koronan hoitoa. Mutta jostain syystä nämä päätökset viipyvät sekä ravintola-alalla että myös monella tapahtuma-alalla, vaikkapa siellä jalkapallokatsomoissa. Kysyisinkin ministeriltä: miksi kehitystyö tämän kustannustuen osalta on jäänyt edelleen ikään kuin kesken?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

14.30 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kommentteista ja kysymyksistä, täällä oli muutamia.

Edustaja Heinonen, joka on näemmä poistunut keskuudestamme, kyseli elokuvateattereista. Siis elokuvateatterit menevät kustannustuen kautta, koska niitä kohtaan ei ole lakisääteisesti tehty sulkua. Ne toimijat, joita ei ole lakisääteisesti suljettu, menevät kustannustuen kautta. Minä toivon hartaasti, että meidän ei tarvitsisi tehdä kustannustuki viitosta ja kuutosta ja niin edelleen, koska silloin se tarkoittaisi sitä, että me oltaisiin voitettu tämä pandemia. Tämähän tehdään vain sen takia, että tämä viheliäinen virus ei anna normaaleja olosuhteita elinkeinoelämän toiminnalle, yritystoiminnalle, sitä vartenhan tämä on. Mutta totta kai me ollaan valmiit, mikäli nämä rajoitukset joutuvat jatkumaan, tekemään sitten seuraavakin, mutta toivotaan, ettei. Mitä tulee rajoituksiin muutenkin, itse olen sanonut julkisuudessa useammankin kerran, että olisin valmis aukomaan rohkeammin rajoituksia, koska me emme palaa normaalin talouden kasvun ja yritystoiminnan piiriin ennen kuin rajoitukset on purettu niiltä osin.

Täällä useammassakin puheenvuorossa kysyttiin, miksei tiputettu 30:sta 20:een. Kyllä se on pitkälti rahakysymys, hyvin pitkälle. Se nousu on yllättävän iso, mitä tapahtuu kokonaiskustannuksena siinä välissä. Me on tällä hetkellä laitettu ulos pyöreät 2,5 miljardia yritystukia tämän koronakriisin aikana, eli kyllä meillä on vastuu siitäkin.

No, sitten oikeastaan tuohon viimeiseen Sankelon kysymykseen, että miksei kolmosta kehitetty neloseen. Taisi olla eilen, kun oli Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja aamu-tv:ssä ja hän kehui sitä, että kustannustuki kolmonen on erittäin hyvä, [Puhemies koputtaa] niin että ei kannata voittavaakaan joukkuetta vaihtaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

14.33 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen tottunut siihen, että silloin kun on kiitoksen aika, lausun myös kiitoksen, ja kiitokseni hallitukselle, ministeri Lintilälle tällä hetkellä, koskee erityisesti tuolla Pirkanmaan suunnalla pieniä... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt meni mikrofonin.

...yrittäjiä ja osaltaan taiteen perusopetusta antavia musiikkikouluja, joissa on hyvin usein ainoastaan yksi yrittäjä tai yksi tai kaksi työntekijää. Monet näistä yrityksistä ilman näitä hyviä apuja olisivat olleet jo täysin konkurssissa. Ei heillä olisi ollut mitään jatkamisen mahdollisuutta, koska muun muassa sillä kohtaa, kun tuli täyskielto, oppilaat eivät tulleet tunneille. Oli elintärkeää, että he saivat kuitenkin avustuksia hankkiakseen etäopetusvälineitä ynnä muita. Tällä hetkellä edelleenkin iso osa näistä oppilaista vieroksuu tunnille tulemista, missä opettajan kanssa vierekkäin istutaan esimerkiksi pianon ääressä, eli tämä on aivan loistava juttu, että tällä tavalla pystytään ylläpitämään edelleen tämänkin alan toimintaa. — Kiitos.

14.34 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Vielä hiukan jatkaisin tuota aiempaa puheenvuoroani. Tapahtumateollisuuden osalta haluan tuoda esiin sen, että alan yritysten liikevaihdot ovat tippuneet keskimäärin 80 prosenttia. Lomautettuna on ollut yli 10 000 työn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

tekijää, ja viime vuonna on jäänyt syntymättä lähes 140 000 tilapäistä työpaikkaa, mitkä normaaliolosuhteissa olisivat syntyneet.

Täällä jotkut edustajat ovat viitanneet viime viikolla Eduskuntatalon läheisyydessä olleeseen tapahtuma-alan tapahtumaan, joka oli erittäin vaikuttavalla tavalla toteutettu. Siellä monet toimijat jopa kommentoivat niin, että heillä ei ole rahaa ruokaan eikä vuokraan. Ne työttömyyskorvaukset ovat hyvin pieniä, mitä he ovat tällä hetkellä saaneet. Heillä on todella suuri huoli siitä, millä tavalla nyt tästä jatketaan, nimittäin esim. tämän kustannustuen perusongelma on se, että se perustuu perinteisen, kiinteitä kustannuksia sisältävän toiminnan tukemiseen, mutta tapahtuma-alalla on kaksi erityispiirrettä: ensinnä on se, että kustannuksia syntyy jo paljon ennen kuin se tapahtuma on toteutunut, ja siksi toisekseen on paljon ketjuttuneita yrityksiä, pieniä toimijoita siinä koko ekosysteemissä, ja kustannustuen hyvät puolet eli jaetut tukisummat eivät ulotu näille pienille toimijoille siellä ekosysteemissä. Nämä erityispiirteet kyllä kannattaisi ottaa tässä huomioon.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan, kun on hallituksen ministeri paikalla, esiin myöskin tekijänoikeuskorvaukset, joita edelleenkin ei lasketa mukaan työttömyyskorvauksien suuruuksia laskettaessa. Moni taiteen, luovan alan toimija hyötyisi kyllä siitä, jos ne siihen laskettaisiin mukaan, koska ne kuitenkin sitten maksua suoritettaessa vähennetään työttömyyskorvauksista, eli siinä on tällainen epätasapaino olemassa. Toivon, että ministeri voisi tätä asiaa viedä hallituksessa eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.36 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Ministeri puhui voittavasta joukkueesta, ja toivon mukaan Suomi on voittava joukkue sekä koronan osalta että ensi viikonloppuna, kun on sitten tosipelit käynnissä tuolla EM-kisoissa.

Mutta tähän voittamiseen liittyen: Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto on vahvasti sitä mieltä, että tähän olisi pitänyt tehdä tiettyjä muutoksia. Eli ainahan pitää lähteä siitä, että pitää kehua tekemisiään, mutta lähtökohtaisesti tämä kustannustuki nelonen kyllä kuitenkin ihan oikeasti saa kritiikkiä monilta eri sektoreilta, matkailualalta, tapahtuma-alalta, Elinkeinoelämän keskusliiton suunnalta — onko käsityksenne mukaan voitto silti tulossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 1 minuutti.

14.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! No, jos on joku sellainen asia, mikä itseäni vähän jää kaivelemaan tässä nelosessa, niin se on ehkä sitten tämä tulokinta konsernitasolla, eli konsernin hajottaminen olisi jollain tavalla ehkä ollut sellainen, joka olisi joissakin tapauksissa ollut perusteltavissa oleva ratkaisu. Se nyt ensimmäisenä tuossa tulee mieleen. Ja luovat alat ovat erittäin hyvin tiedossa. Itse asiassa tuossa reilu tunti sitten minulla oli luovien alojen edustajien kanssa pitkä keskustelu ministeriössä, ja ilmoitin heille, että tulen kokoamaan tämmöisen, voisiko sanoa, luovien alojen pyöreän pöydän, joka keskittyy nimenomaan luovien alojen taloudellisten edellytysten parantamiseen. Nyt ei puhuta mistään tuista, vaan luovien alojen katseesta tulevaisuuteen, siihen, kuinka niitten avulla pystytään esimerkiksi maabrändiä rakentamaan, kuinka luodaan heille rahoituksellisia mahdollisuuksia ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

14.38 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kun puhumme kulttuurista, se on hyvin laaja-alainen käsite, nimittäin jokainen meistä käyttää jossain määrin kulttuuria joka päivä. Kun ajattelemme tapahtumia ja kulttuurin tekijöitä, esittäjiä, niin joillekin tulee mieleen, että se ei nyt ole niin kauhean tärkeää, kun on korona-aika, että on paljon tärkeämpääkin, mutta kulttuuri pitää sisällään myös sen henkisen hyvinvoinnin ja sen tuottamisen, mitkä ovat yhtä tärkeitä kuin fyysinen hyvinvointi.

Meidän täytyy ymmärtää, että muun muassa tapahtuma-alalla ne koostuvat niin monesta tekijästä, monesta ammatista, jotka osallistuvat siihen tapahtuman järjestämiseen. Se on niin valtava määrä ihmisiä. Heidän veromarkkansa, verosenttinsä, -euronsa ovat kyllä kelpanneet tähänkin mennessä. Meidän täytyy miettiä, että he ovat yhtä arvokkaita työntekijöitä ja tuovat rahaa meidän yhteiskuntaan ja heidän arvostuksensa on ihan yhtä tärkeää. Sen takia meidän täytyy myös korona-aikana ja sen jälkeenkin muistaa, kuinka suuri ja tärkeä ja laaja on luovien alojen ja tapahtuma-alan kulttuurin merkitys. Sitä ei voi liikaa korostaa. Onneksi se on nyt tullut esille paljon vahvempana, oli tämä rauhallinen mielenilmaus, mutta koronan myötä myös kulttuurin merkitys on noussut ihmisten edessä, arvostus myöskin. Ja kun puhumme, kuinka tulevaisuudessa voimme kulttuurin merkitystä kasvattaa ja huomioida niitä tekijöitä ja muun muassa heidän toimeentuloaan, niin parlamentaarinen työryhmä pystyy, niin kuin silloin oli, kun lainauskorvauksia yritettiin saada pohjoismaiselle tasolle. Silloin parlamentaarinen työryhmä kokoontui, elikkä siinä on kaikki puolueet ja tehdään semmoinen yhteinen näkemys ja sopimus. Asiat menivät eteenpäin, ja saatiin lainauskorvausasia pohjoismaiselle tasolle myös Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

14.41 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Harmillista, että ministeri Lintilä ennätti lähteä. Hän tässä viimeisessä puheenvuorossaan toi esiin, että hän on järjestämässä tämmöistä luovien alojen pyöreän pöydän keskustelua. Se on varmasti pidemmällä tähtäimellä ihan viisasta, mutta kyllä tässä kohtaa ennemminkin olisi nyt tärkeää ministeri Lintilän edesauttaa sitä, että tässä maassa saadaan yritystoimintaa avattua. Nimittäin nyt näyttää siltä, että aika monissa asioissa hallitus jää jumiin näihin tukipaketteihin ja tukipolitiikkaan, joka sinänsä on tärkeitä, mutta yhtä tärkeitä olisi tässä tautitilanteessa, jossa nyt olemme, jossa tartunnat ovat laskeneet, saada ravintolatoimintaa ja tapahtuma-alaa auki, jotta sieltä ryhtyy tulemaan niitä verotuloja.

Olen tullut nimittäin siihen käsitykseen, että yrittäjät haluavat mennä töihin. He eivät halua tukipakettia tukipaketin perään vaan nimenomaan töihin. Ja niin kuin viime viikolla nähtiin tästä tapahtuma-alan mielenilmauksesta, niin he kyllä osaavat järjestää suhtkoht isonkin tapahtuman erittäin koronaturvallisesti ja nämä asiat huomioiden. Siltä osin toivoisin nyt kyllä, että hallitus ei hirttäytyisi näihin tiukkoihin rajoituksiin vaan pyrkisi purkamaan niitä niin nopeasti kuin mahdollista. Esimerkiksi ruokaravintolat, illallisravintolat, ovat aikamoisessa pulassa, kun he pystyvät yhden kattauksen tekemään per päivä. Mutta kun tässä tautitilanteessa olisi varmaan jo mahdollista avata näitä, jotta hekin voisivat pitää kaksi kattausta — jotta tällä tavalla saadaan töihin takaisin ne ihmiset, jotka ovat lomautettuina, ja yritystoiminta pyörimään — niin toivoisin, että hallitus rupeaisi keskittymään tähän näiden tukipakettien sijaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2021 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.